

Governos locals i desenvolupament. Girona

Àngel Vázquez Viu, secretari tècnic del Consell Municipal de Solidaritat i Cooperació de Girona

Governos locals i desenvolupament

Ciutat global, respostes locals a situacions globals

És evident que vivim en un món extremadament connectat amb els seus avantatges i inconvenients, però no podem negar que per una banda les problemàtiques, les situacions, els contextos globals ens afecten també a nivell local i per una altra banda es reproduïxen situacions similars (salvant contextos, realitats culturals) que necessiten respostes locals.

El governos locals, els ens locals són l'administració més propera a la ciutadania i capaç de donar resposta a les seves demandes, com en el cas de la temàtica que tractem avui duent a terme polítiques de desenvolupament i promovent les relacions entre els diferents actors de la cooperació, que en definitiva, pretenen la cerca d'un ordre més just i la defensa dels drets humans a nivell local i global.

La cooperació descentralitzada defineix i promou accions de cooperació al desenvolupament

Aquestes polítiques de desenvolupament són el que es coneix com a cooperació descentralitzada, que és aquella cooperació que duen a terme directament o indirectament els governos locals, definint i promovent accions de cooperació al desenvolupament.

Els governos locals han contribuït en el que es coneix com a **ajuda oficial al desenvolupament**, quantitativament amb l'aportació del **15% del total**, però sobretot qualitativament, consolidant-se com un actor més de la cooperació.

Dels 946 ajuntaments catalans, 316 fan cooperació

Si ho mirem per percentatges demogràfics, cooperen els municipis que representen un **88,94% de la població**.

D'aquests 316 municipis que fan cooperació, un **83%** han destinat recursos de forma regular en els darrers anys.

Models inicials

Als anys vuitanta els governos locals van començar a interessar-se per la cooperació internacional a través de la solidaritat política amb certs moviments i processos com els de Cuba, Nicaragua, el Salvador o la República Àrab Saharaï. És en aquests anys inicials que es fan els agermanaments a través dels quals es canalitza tota l'ajuda.

En el cas de Girona el 1987 amb Bluefields i el 1997 amb Farsia.

Però és en **la dècada dels noranta** quan es produeix un veritable impuls de la cooperació municipal a causa de les reclamacions de la mobilització ciutadana pel 0,7%. En aquests anys, es confia a les ONGD del municipi la tasca de concebre i dur a terme les accions de cooperació, i es deixa als ajuntaments el paper de simple finançador de projectes no governamentals, a través de canalitzar l'ajuda econòmica mitjançant:

- Plataformes municipals
- Convocatòria d'ajuts

Es tracta, doncs, d'una cooperació indirecta, en la qual no es defineix una política pública de cooperació, sinó un suport financer als grups solidaris.

És **a finals de la dècada dels noranta i amb el nou mil·lenni**, que apareixen noves formes i paradigmes relatius a la cooperació:

- Dotació de partides pressupostàries pròpies, estructures específiques i instruments de gestió per part dels ajuntaments.

- Iniciatives de treball en xarxa amb nous actors i estructures supramunicipals.
- Dedicació d'atenció i recursos a la sensibilització i a l'educació pel desenvolupament.
- Canvis en els models de desenvolupament al Nord (comerç just, compres ètiques, denúncies...).
- Noves situacions amb les persones nouvingudes que desenvolupen projectes de cooperació en els seus llocs d'origen, el codesenvolupament.

Models actuals

Actualment la situació s'ha fet més complexa i s'han definit diferents models en funció dels continguts, els objectius i el rol dels actors. Els models són un punt de partida i els ajuntaments no en tenen mai un de pur, normalment es combinen en diferents proporcions segons la història, el context, els equilibris...

OBJECTIUS	INICIATIVA: ONGD	INICIATIVA: governs locals
A. Ajudar, donar assistència material al Sud	A1 - A grups de població o a ONGD del Sud	A2 - A grups de població o a ONGD del Sud
		A3 - A institucions públiques locals
B. Donar assistència tècnica i enfortir capacitats al Sud	B1 - A grups de població o a ONGD del Sud	B2 - A grups de població o a ONGD del Sud
		B3 - A institucions públiques locals
C. Cooperar de manera horitzontal i recíproca Sud-Nord	C1 - Entre agents de la societat civil	C2 - Entre institucions públiques locals
D. Sensibilitzar i formar la ciutadania al Nord	D1 - Des dels agents de la societat civil	D2 - Des de les institucions públiques locals
E. Canviar les estructures i el tipus de desenvolupament al Nord	E1 - Acció general de denúncia, lobby i campanyes d'opinió pública	E2 - Implementació de polítiques locals coherents amb l'objectiu global de solidaritat (compres ètiques, etc.)

El marc

Pla director

- L'any 2006 s'inicia un procés participatiu de definició d'un Pla director de solidaritat i cooperació, a proposta del CMSC.
- El febrer de 2008 s'aprova el Pla director de solidaritat i cooperació.
- L'any 2014 es revisa aquest a través d'un procés participatiu de revisió de les accions de solidaritat i cooperació que es duen a terme a la ciutat de Girona.
- Característiques:
  - Parteix d'una diagnosi prèvia
  - Participació dels actors que treballen en cooperació i solidaritat a Girona
  - Marca unes línies estratègiques a seguir que es concreten en els diferents programes anuals

Eixos

- Cooperació: la dinàmica i consciència solidària a partir dels projectes de cooperació
- Sensibilització: Girona, ciutat educadora i solidària

- Transversalitat i participació: la dimensió transversal de la solidaritat i la cooperació

Programa municipal

1. Cooperació al desenvolupament: *La dinàmica i la consciència solidària a partir dels projectes de cooperació*
  - Convocatòria de subvencions per a projectes de cooperació al desenvolupament en l'àmbit internacional
  - Convenis agermanaments: Bluefields i Farsia
  - Cooperació directa
  - Formacions tècniques
  - Control i seguiment dels projectes
  - Ajuts humanitaris d'emergència
2. Sensibilització: *Girona, ciutat educadora i solidària*
  - Sensibilització directa:
    - Als centres educatius
    - Ciutadania en general
  - Sensibilització indirecta:
    - Convocatòria de subvencions per a projectes d'educació per al desenvolupament i sensibilització
    - Convenis
    - Suport a les entitats
    - Iniciatives ciutadanes
3. Transversalitat i participació: *La dimensió transversal de la solidaritat i la cooperació*
  - A l'Ajuntament:
    - Treball coordinat amb d'altres serveis municipals
    - Treball de sensibilització sobre la compra pública ètica
    - Activitats de retorn als centres cívics
    - Campanya "El 0,7% del teu sou en solidaritat" entre el personal municipal
    - Coordinació amb altres actors de la cooperació catalana:
    - Consell Municipal de Solidaritat i Cooperació
    - Entitats i institucions de la ciutat: Coordinadora d'ONG Solidàries, Universitat de Girona
    - Organismes supramunicipals: Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, Diputació de Girona, Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

El consell municipal de solidaritat i cooperació

Origen

L'any 1996 es va crear el Consell Municipal de Solidaritat i Cooperació (CMSC), i amb ell el Servei de Solidaritat i Cooperació de l'Ajuntament de Girona.

Què és el CMSC?

És un òrgan de participació ciutadana, creat a parts iguals per membres d'entitats de la Coordinadora d'ONG Solidàries i representants dels grups polítics municipals.

Objectius

- Facilitar, promoure i donar suport a les actuacions i els projectes relacionats directament o indirecta amb la solidaritat i la cooperació internacional.
- Estendre els valors de la solidaritat i la cooperació entre els ciutadans i ciutadanes de Girona.
- Vetllar per la transparència i la qualitat de les actuacions que es fan a Girona en aquesta matèria.

Composició del ple

- 1 president/a
- 1 secretaria tècnica
- 6 representants dels grups polítics municipals
- 6 representants de les entitats gironines englobades a la CONGS
- 2 membres de prestigi
- Un tècnic/a municipal

Funcions

Consultives per a marcar les línies estratègiques que ha de seguir l'Ajuntament de Girona en matèria de solidaritat i cooperació.

Funcionament

- 1 sessió plenària al trimestre
- Comissions i grups de treball

Conclusions

Aprofitar la trajectòria que té la cooperació descentralitzada amb més de dues dècades d'experiència que han facilitat que progressivament aquesta s'hagi construït com un actor rellevant de la cooperació (dotant-se de partides pressupostàries pròpies, estructures específiques i instruments de gestió).

Els diferents estudis ens mostren que els ens locals s'han convertit en agents centrals de la cooperació catalana al desenvolupament, desenvolupant un treball efectiu (transparència, informació i rendició de comptes) i tenint un major impacte.

Per fer això s'ha de seguir treballant en:

- Una bona planificació estratègica, dotant els ens locals d'instruments de seguiment i avaluació.
- Coordinació amb altres governs locals i supramunicipals, societat civil, institucions i nous actors. La coordinació d'estratègies i actuacions és bàsica per millorar en eficiència i optimització de recursos.
- Participació de la societat civil, de les ONG, de la cerca de nous actors. La trajectòria del teixit associatiu, la seva articulació i el seu compromís s'han de tenir en compte amb la construcció de les polítiques de cooperació local.

Reptes:

- Passar de la idea d'ajuda, amb connotacions paternalistes, a la de cooperació horitzontal i recíproca, basada en l'intercanvi de coneixements.
- Donar valor a una cooperació que pot ser útil també al Nord, una cooperació horitzontal basada en les característiques dels socis i el seu interès mutu.